

С Т А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Георги Светлозаров Петрунов, катедра „Икономическа социология“, Университет за национално и световно стопанство
Доцент по „социология“ (социология на престъпността)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по „политология“ (международни отношения) в Софийски университет “Св. Климент Охридски“.

Автор на дисертационния труд: Георги Петров Христов
Тема на дисертационния труд: Аспекти на икономическо насилие: Нарковойната в Мексико и фактори, въздействащи върху избухването и динамиката ѝ

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД38-381/14.06.2017г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Политология“ при Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Обучението е осъществено в периода 2014-2017г.

Докторант Георги Христов е придобил образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „политология“ през 2009г. и магистърска степен по специалност „политология“ през 2012г. от Софийски университет „Св. Климент Охридски“. След завършване на висше образование докторантът е преминал множество допълнителни обучения и квалификационни курсове, организирани от български и чуждестранни институции.

От 2016г. Георги Христов се обучава в магистърска програма по „Начална училищна педагогика“ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“. Със сферата на училищното образование е свързана и професионалната му дейност през последните години. Преди това има петгодишен опит в държавната администрация.

Не познавам дисертанта и нямах впечатления от неговата работа преди участието ми в настоящата процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по „политология“.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е със значителен обем от 324 страници. В библиографията са посочени 355 източника, които са коректно използвани и цитирани в работата. Използваната литература е само на английски език с две изключения – една онлайн публикация на руски език и Всеобщата декларация за правата на човека, която е цитирана на български език.

Дисертацията е посветена на интересен и неизследван проблем в България. Съсредоточаване на изследователското внимание върху нарковойните в Мексико, дори на пръв поглед да изглежда твърде екзотично и далечно, всъщност дава добра възможност за разкриване и анализиране на поразданите от наркотиците заплахи за социалната стабилност, икономическия напредък и държавата. В дисертацията се анализират основните фактори, въздействащи върху нарковойната в Мексико и нейната динамика. Представени са взаимовръзките между отделни паралелно течащи процеси в границите на националната държава и в по-широката международна среда. Нарковойната в Мексико се разглежда като частен случай на по-голямата тема, свързана с формите на икономическото насилие, разбирано като вид насилие, извършено от човек или група хора, което води до икономическото ощетяване на друг човек или група хора, като периодът на действието му е неограничен и би могъл да засяга бъдещите поколения.

В дисертацията периодът на изследване е ограничен до 2012г., когато приключва мандата на президента Фелипе Калдерон, известен с радикално противопоставяне на наркокартелите. Но събитията в Рио де Жанейро от последните седмици показват, че нарковойните и последиците от тях не са останали в миналото и не са изолирани случаи. Напротив, те с всичките си последици са характерни за редица държави от Южна Америка. Подобно на Мексико и властите в Бразилия в последния месец реагират на конфликтите с мобилизиране на армията и насочване на военни формирования срещу наркоорганизациите.

Текстът е структуриран в увод, четири основни части, изводи и препоръки, заключение и библиография. В първата от четирите основни части на дисертацията е направен теоретичен преглед на публикации, посветени на основните понятия, използвани в работата – организирана престъпност, корупция, пленена държава, тероризъм, насилие и други. За повечето от разглежданите понятия няма консенсус сред авторите и не се открива единна дефиниция и разбиране. Нещо повече, дефинирането на някои от тези понятия, като например организирана престъпност, може да

стане обект на самостоятелна дисертация със сходен обем. Във втората и третата част са представени съответно ендегенните и екзогенните фактори за социално-икономическата среда. В дисертационния труд са разгледани шест ендегенни фактора, въздействащи върху избухването и динамиката на нарковойната в Мексико. Това са: 1. Политическата среда и влиянието ѝ при формиране на наркоикономиката в Мексико преди 2000г.; 2. Обем и структура на мексиканската наркоикономика; 3. Промяна в политическата среда през 2000г., и изостряне на конфликта на държавата с наркокартелите; 4. Политическия курс на президента Фелипе Калдерон; 5. Ерозия на институционалността; 6. Структурни финансови-икономически проблеми, бедност и социално неравенство като ендегенен социално-икономически фактор за задълбочаване на проблема с наркотърговията. Екзогенните фактори, които са представени в дисертацията са четири: 1. Динамика в развитието на мексиканския престъпен свят; 2. Международната среда; 3. САЩ като фактор, влияещ върху динамиката на конфликта; 4. Регионални фактори. В последната от основните части се представя анализ на двата вида фактори и анализиране на взаимодействието между ендегенните и екзогенните фактори. При анализа в тази част се използва сполучливо разработена пет степенна скала, като оценките от взаимовръзката между отделните фактори позволява преценка за възможностите на държавата и международната среда за борбата с генерираните от наркотиците проблеми. В отделна част от дисертационния труд са представени основните изводи от проведеното изследване, сред които някои важни наблюдения за провала на съществуващите политики за борба с наркотиците. В тази част са направени и авторски предложения за подобряване на противодействието на престъпността не само свързана с наркотици, но и по-общо към дейностите, характерни за организираната престъпност.

3. Оценка на получените резултати и приноси

В дисертационния труд са постигнати значителни резултати по една неизследвана в България тема. Не остава никакво съмнение, че дисертантът познава отлично темата и е успял да проучи огромен обем от литературни източници. При това стилът на тяхното представяне и анализиране в работата е много висок.

Сполучливо са представени изключително високите нива на насилие в Мексико с хиляди жертви за по-малко от десетилетие, институционалната криза и слабата държава, която не е в състояние да предприеме възпиращи действия. Високите нива на насилие и ширещата се престъпност въздействат особено негативно на възможностите на

легалните икономически субекти да развиват своята дейност, в следствие от това се ограничават значително и възможностите за благоденствие в рамките на такъв тип икономика. Или с други думи, на лице е икономическо насилие.

Приносен характер има обособяването на групите фактори, които въздействат върху избухването и динамиката на нарковойната в Мексико на ендеогенни и екзогенни.

Следва да се оцени положително и постигнатите резултати с разработването и прилагането на пет степенната скала за оценка на значимостта на предложените фактори.

Съгласен съм с изводите, до които достига дисертанта за провала на политиките за борба с наркотиците (и не само на тях) и острата необходимост от разработване на нови мерки, които съответстват на съществуващите реалности.

В резултат от изследваните групи фактори и взаимовръзката между тях, авторът е формулирал изводи и предложения, които имат потенциал да послужат като инструментариум в глобалната борба с наркотиците. Те по същество надхвърлят конкретиката на случая Мексико и правят опит да се предложат решения за проблема с наркотиците, които са общовалидни.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

В автореферата е посочена една публикация - „Есета за радикализма“ от 2016г. Посочена е и изследователска работа в научно-изследователски проект по проблемите на трансграничните организирани престъпни мрежи, ерозията на държавни институции, и проблемите на демократизацията.

Допускайки кандидата до публична защита, следва да се предположи, че са изпълнени минималните изисквания на обучаващото звено, включително за броя на публикациите, до колкото в ЗРАС не се открива такова изискване. Въпреки това, според мен, броят и темата на посочената в автореферата публикация не осигурява в достатъчна степен разпространението на резултатите от дисертационния труд.

5. Оценка на автореферата

Автореферата съответства на съдържанието на дисертационния труд и добре представя постиженията на дисертанта.

6. Препоръки и въпроси

Препоръка, която искам да отправя към дисертанта е да обмисли възможността за подготовка на няколко публикации по темата на

дисертацията. Трудът е с огромен обем и съдържа интересни резултати по слабо проучени проблеми, които си струва да станат достъпни за по-широка читателска аудитория.

Бих поставил следните въпроси към дисертанта:

Как би оценил съществуващите политики срещу прането на пари и резултатите от тях, което без съмнение е другата ключова страна на наркоикономиката в частност и по-общо на икономиката на престъпността?

Как би се отразило върху икономическото насилие в Мексико осъществяване на крайно строги мерки за контрол на миграцията и наркотрафика, включително изграждане на стена, насочване на още по-сериозни човешки и технически ресурси по южната граница на САЩ?

7. Заключение

В заключение от всичко посочено до момента и от оценката ми за дисертационния труд на тема: „Аспекти на икономическо насилие: Нарковойната в Мексико и фактори, въздействащи върху избухването и динамиката ѝ“ изразявам становище „за“ присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Политология“ на Георги Петров Христов.

2.10.2017г. / гр. София

Подпис: .....